

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

267. An Clericus negociatur, si ter non fuerit monitus, amittat priuilegium non soluendi gabellas? Et explanatur, quod si Clericus in iudicio pulsaretur, plura allegare potest, quæ eum à culpa ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

De Immunit. Eccles. Resol. CCLXV. &c. 233

dub. 1. n. 7. quia licet, vt ait ille, hoc non fit propriè negotiari, tamen expressè est Clericis interdictum, vt patet ex *caus. 21. quæst. 3. can. 1. & 3.*

RESOL. CCLXV.

An Clericus negotiator statim ante trinam monitionem teneatur soluere gabellas, & Princeps laicus illas ab illo possit licite exigere? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 47. alias 46.

Ferretus de gabellis num. 572. Bertachinus de gabellis part. 3. n. 2. Comitulus lib. 5. q. 53. n. 3. Io. Franciscus Suarez in enchiridio casuum conf. lib. 4. ver. tributum. §. clericus non teneatur. Parladorus lib. 1. verum quotidian. cap. 3. & Ignatius de Salzedo in pract. crim. c. 5. aper. te docent clericum non teneri gabellam ex commercii, & rebus de quibus negotiatur soluere, nisi ter monitus non desistat à negotiatione.

Secunda vero est infra 268. & in Ref. 267. & supra in Ref. 171. cursum in fine.

2. Quod autem dicta gabella, quando illam, vel aliam clericus teneatur soluere non sit petenda coram iudice laico, sed Ecclesiastico, docent Baldus in l. de his, C. de Episc. & Cler. Abbas in cap. qualiter, de iudiciis in fine. Rolandus à Valle vol. 4. conf. 71. n. 25 & alij, quos citat, & sequitur Salzedus vbi supra, quibus ego addo nouissimè Paulum Squillante de privilegiis cler. c. 8. dub. 1. n. 33. qui citat Bertachinum, Nattam, Carolum de Grassis, Surdum Molfesum & me ipsum, quidquid in contrarium asserant Salgado, Mexia, & Lassarte, quos adduxi in dicta ref. 41. quibus nunc addo Tiraquel. lib. 1. de retr. c. 32. gloss. 1. n. 81. Austerium in Clem. 1. de offic. ordin. fol. 4. reg. 2. & Guliel. de Benedictis in cap. Rynuius, ver. & vxor. nomine Adelastiam n. 322. de testam. Sed tu absolute tene, quod gabella à Clerico debita, petenda sit coram iudice Ecclesiastico.

Que hic est infra Refol. 268.

3. Post hæc scripta inueni Ceuallos tr. de cognit. per viam violentia part. 2. q. 64. num. 7. & Gutierrez de gabellis lib. 7. q. 94. docere etiam gabellam per negotiationem debitam à Clerico, peti posse coram iudice seculari, & in tali casu iudicem secularem posse procedere contra bona clericis, sed his non obstantibus ne discedas ab opinione negatiua, & vide omnino dictam meam resol. 41.

4. Notandum est tamen hic obiter contra Rossellam ver. excommunicat. 2. n. 3. Angelum ver. clericus num. 3. & alios, vt perdat clericus negotiator immunitatem gabellarum requiri tres monitiones, & non sufficere vnã, quæ instar trium sit, & ita docent Doctores, quos citat, & sequitur doctus Acugna Archiepiscopus Bracharen. in Decretum Gratiani part. 1. dist. 88. cap. 2. num. 6.

5. Nota etiam contra Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 9. cap. 6. num. 9. quod etiam post trinam monitionem clericus negotiator non perdit exemptionis immunitatem, quoad bona Ecclesiastica, & ita docet Comitulus lib. 1. quæst. 53. num. 4. Acugna vbi supra num. 7. & Doctus Barbosa in collect. som. 1. lib. 3. tit. 1. cap. 16. num. 4.

RESOL. CCLXVII.

An Clericus negotiator, si ter non fuerit monitus, amittat privilegium non soluendi gabellas?

Et explanatur, quod si Clericus in iudicio pulsaretur, plura allegare posset, quæ eum à culpa releuarent; & pro excusatione Clericorum, qui forsitan negotiarentur, & aliqua alia in calce huius Resolutionis circa hoc inueniuntur? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 28.

§. 1. Negatiuam sententiam bis docui, quam alij qui Iurifconsulti nimis laxam existimarunt, sed immeritò, cum sit probabilissima, & præter Doctores, quos alibi ad satietatem adduxi, adducam nunc non Theologum, sed Iuristam in his materiis circa Clericos non parum rigidum, is est Gabriel Pereira de manu Regia part. 2. cap. 24. num. 35. vbi sic ait: illud omittendum non est quod vt has penas incurrant Clerici negotiatores, requiritur quod ter moniti sint. Ita ille. Vbi pro hac sententia citat Decianum, Grassium, Bossium, Capycium, Rododanum

Bis in duabus præcedentibus, Ref. & supra in Ref. 151. breuiter in fine.

RESOL. CCLXVI.

An Clericus negotiator sine trinã monitione teneatur soluere gabellam?

Et an dicta, vel alia gabella à Clerico debita possit peti coram iudice laico?

Et an post trinã monitionem Clericus negotiator, non perdat exemptionis Immunitatem quoad bona Ecclesiastica? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 44.

§. 1. Ad vtramque questionem negatiuè respondi in part. 1. tract. 2. resol. 40. & 41. & nunc ite- rum respondeo; & ita præter DD. sibi citatos Iulius Tom. 1X.

See hoc in Ref. 151. in fine.

§. 1. Affirmatiuè respondent communiter. Ita Malder. in 2. 2. tract. 5. cap. 6. dub. 9. Portel. in dubiis Regul. verb. tributum. n. 5. Ioan. de Heuia tract. de commerc. lib. 1. cap. 14. n. 10. Prosper de Augustino in addit. ad summ. Quaranta, verb. vestigal. Turrianus tom. 2. in 2. 2. dist. 44. dub. 1. n. 12. & alij.

2. Non desunt tamen Doctores contrarium sentientes, videlicet, quod Clerici negotiatores non teneatur soluere gabellas, nisi ter prius fuerint moniti, vt desistant à negotiatione. Ita docet Lopez in strucl. p. 2. cap. 41. Soula in Bull. Cænic. 19. dist. 92. n. 3. in fin. Rodriq. in summ. tom. 2. cap. 75. n. 11. & Petrus de Ledesma in summ. tom. 2. tract. 17. c. 2. conclus. 17. vbi sic asserit: [Aduertete, que los Ecclesiasticos, que tratan, y negocian, no estan obligados à pagarlos, antes que les amonesten tres vezes, que no sean negociantes, y tratantes.] Et probat hanc sententiam. ex autoritate ex literis de vita, & honestate Cleric. Et ita etiam docet Molfesum in summ. tom. 2. tr. 12. c. 22. n. 173. Lessius lib. 2. c. 33. dub. 3. n. 23. Ioan. de la Cruz in direct. conf. part. 1. præcep. 7. art. 3. dub. 1. concl. 1. & Reginaldus, tom. 1 lib. 9. c. 25. n. 379. in fine.

3. Aliqui verò concordant supradictas sententias, & asserunt, vtramque esse veram, nempe, Clericum statim ex causa negotiationis amittere privilegium exemptionis, & hac immunitate non esse priuatum, nisi post trinã monitionem; nam, quantum ad ipsas res, quas defert occasione negotiationis, eo ipso caret exemptione, absque vlla monitione, pro quibus si exigitur gabella, & pedagium, nulla incurritur excommunicatio; & sic procedit prima opinio superius posita. Quantum verò ad alia omnia bona sua, & personam, non amittit simpliciter priuilegium immunitatis, nisi post tertiam monitionem, si desistere nolit: & ita procedit secunda opinio.

4. Hanc sententiam, cum tali distinctione, docet Altherius de cens. tom. 1. dist. 19. lib. 5. cap. 6. q. 3. fol. mibi 743. col. 1. Molina tom. 1. dist. 147. concl. 5. & Duardus in Bulla Cænic. lib. 2. can. 18. q. 8. num. 9. Et circa præsentem quæstionem vide etiam Ceuallos tract. de cognit. per viam violentia, part. 2. quæst. 64. per totam. Gattierrez de gabellis, lib. 7. quæst. 94. per tot. & Mattha de iurisdic. part. 4. cen. 1. cas. 3. num. 2. & seq. cum alijs.

Prima Resol. in hoc num. hic est antecedens;

num, Imolam & alios, quibus ego addo nouissimè Homobonum de Bonis in *consultat. cas. conscient. p. 2. resp. 111.* vbi sic ait. Quidquid sit de peccato, restitutionis obligatio obnoxius non est Clericus negotiator, nec vectigalia soluere tenetur, antequam ter ab Episcopo sit admonitus, cum ante admonitionem immunitatis priuilegium non amittat. Sic ille, & alij penes ipsum.

2. Non desinam etiam hic adnotare id quod idem Pereira *num. 36.* adducit pro excusatione Clericorum qui forsitan negotiantur, sic enim ait. Si Clericus in iudicio pulsaretur, plura allegare potest, quæ eum à culpa releuant, veluti negotiari potuisse ob tenues redditus, quibus familiam alere non poterat, vel quod ex industria propria (rebus melioratis, vel immutatis) luca negotiationis sibi prouenerunt; insuper se habere patrimonialia, quorum separatio fieri debet. Item quod maiorem partem bonorum negotiationi non exposuit, vel si omnia bona, hæc tamen non per se, sed per amicos & interpositas personas negotiationi exposuit; & ideo in his casibus docet Pereira Clericum minimè dici posse negotiatorem, vt priuilegio non gaudeat; sed aliqua ex his nimis laxa sunt.

RESOL. CCLXVIII.

An Superior laicus, quando Clerici tenentur soluere gabellas, possit illos ad soluendum compellere?

Et ex doctrina huius difficultatis inferatur, an iudex secularis possit punire Clericum non in persona quidem, sed in bonis, si falsum deposuerit coram eo? Ex p. 1. tract. 2. Ref. 42. alias 41.

Sup. hoc supra in Ref. fol. 266. §. Quod.

§. 1. Affirmatiuè respondet Salgado, vbi infra Mexia in *pragm. tax. p. mis. concl. 5. n. 23.* Laffarte de *gabellis*, c. 19. n. 84. & alij cum Coriolan. in *Bull. Cæn. excomm. 16. fol. mibi 945.* vbi ait, posse Clericos coram Iudice seculari contineri in censibus, & tributis: nam videntur potius res eorum, tanquam affectatæ, conueniri, quam personæ. Aliqui Iuriconsulti admittunt etiam hanc sententiam, dummodo Iudex laicus procedat contra bona, & non contra personam Clerici.

2. Sed contrariam sententiam, & meritò docet Anguiano in *tract. de legib. tom. 2. lib. 1. contr. 15. n. 14.* & *seq. Bartholomæus à S. Fausto in speculo Confess. disp. 33. q. 21.* vbi docet, quod, quando Clerici nolunt soluere collectam, seu aliam contributionem, quam tenentur soluere, Iudices Ecclesiastici debent illos ad soluendum compellere, & non seculares. Nec valet dicere, quod adest consuetudo in contrarium: quia dicta consuetudo est corruptela, & reprobata per Canones. Et licet in tali casu Iudex laicus non exerceat iurisdictionem in personam Clerici, sed solum in rem temporalem eius: tamen, quando onus est personale, quod soluitur ex rebus, est ratione personæ: vnde, sicut persona Clerici est priuilegiata; ita etiam & res Clerici priuilegiata erit: quia onus imponitur ratione personæ.

Sup. hoc supra in Ref. 66. §. Sed. & in Ref. 67. §. His. in fine, & in Refol.

3. Adde, quod, vt sæpius supra dictum est, ego non possum intelligere hanc distinctionem Iuriconsultorum, quam affert Ramirez in *tract. de lege regia*, §. 27. *num. 12.* & alij penes ipsum in *Glossa, lit. F.* cum Salgado de *protecl. regia, part. 4. cap. 14. n. 100.* *fol. 2.* nempe, non posse Iudices laicos punire Clericos in persona, sed posse in eorum bonis: nam eo ipso, quod persona Clerici excepta est à laicali iurisdictione, exempta sunt etiam eius bona: nam, vt bene notat Suarez contra Regem Anglia, *lib. 4. cap. 24. n. 11.* bona

semper adhærent personæ ipsius Clerici, & ideo tunc dicitur persona perfectè, & integrè exempta, quando etiam eius bona exempta sunt. Neque facit ad rem, quod bona Clericorum sint temporalia, & quod respiciunt Clericum, non vt Clericum; sed vt Dominum temporalem, vel eiuem: quia ille non tantum exemptus est, vt Clericus, sed etiam vt ciuis, & simpliciter eius persona & consequenter etiam ea quæ illi accessoria sunt. Ita Suarez, Et in *cap. unico, de Cleric. coniug. in 6.* statuitur, quod persona Clerici non possit in rebus molestari, nè per vnam viam concedatur, quod per aliam denegatur.

4. Vnde non sunt audiendi, Angelus in *l. quoties in fin. C. de iudicis.* Federicus de Senis *conf. 88.* Lancelot, de *attent. 2. cap. 15. n. 67.* Aufferius de *reper. clem. 2. de officio Ord. n. 81.* Guillelmus de Benedictis in *c. Raymuni. verb. & vxorem. decis. 2. n. 142.* Cassaneus de *confuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. n. 82.* Francisc. Marcus *decif. 215. n. 1. part. 1.* afferentes, posse Iudicem secularem punire Clericum, non in persona quidem, sed in bonis, si falsum deposuerit coram eo: licet aliqui Doctores Iuristæ existiment, in tali casu supradictum Clericum non solum in bonis, sed etiam in persona à Iudice laico puniri posse.

5. Sed hæc opinio est falsa; & illam reprobandam ex ipsius Iuriconsultis Afflictus *decif. 230.* Farinae. *tit. de Inquis. q. 8. num. 26.* Fachinus *lib. 9. controuers. c. 25.* Sardus *conf. 396. num. 27.* Decianus in *tract. crim. lib. 4. c. 9. n. 21.* & nouissimè Martha de *iuris d. p. 4. cent. 2. cas. 138. n. 9.* in fin. cum aliis.

RESOL. CCLXIX.

An iudex laicus possit exigere gabellas à colonis parciariis Religiosorum?

Et quid, si prædicti coloni Religiosorum factus collectos deserant de loco ad locum, aut alienent?

Et an coloni, seu affictuatores prædiorum Ecclesiasticorum non teneantur soluere gabellam vulgò dictam Diluxiuri? Ex part. 3. tr. 1. Ref. 19.

§. 1. Affirmatiuè non pauci respondent, sed mihi placet opinio Abbatis *lib. 1. consil. 9. n. 2. vers. ad secund. & in c. ex parte il. n. 4. & 5. de decimis* & aliorum quos adducit Menochius *lib. 2. de arbit. cas. 562. n. 46.* & ita hanc sententiam docet nouissimè Tamburinus de *Abbat. tom. 1. disp. 15. q. 21. n. 9.* vbi sic asserit. Notandum quod priuilegia hæc exemptionis à gabellis, datis, &c. cum sint realia, transeunt ad colonos eorumdem Regularium, quia eorum bona & prædia priuilegiata sunt, & exempta ab onere soluendi gabellas, & similia. Ita ille.

2. Idem etiam docet ex neotericis Peirinus *super priuileg. Minim. tom. 1. constit. 2. Iulij II. §. 33. n. 142.* Et hoc patet ex Bulla Pij V. in qua Summ. Pontifex eximit Fratres, Monachos, Moniales, ac alias Regulares personas, eorumque Monasteria, Cenobia, Couëtus, Ecclesias, Capellas, Oratoria, & alia loca, ac terras, possessiones, prædia, agros, & bona, nec non laboratores, colonos, arrendatarios, affictuatos, ac gestores, suorum negotiorum ab omnibus exactionibus, tam vrbanis quam rusticis, nec non datis, gabellis, pedagijs, vectigalibus, collectis, impositionibus, oneribus ordinarijs, & extraordinarijs, ac rā realibus, quam personalibus, meris, & mixtis, etiam subsidio trienniali, & augmento, ac focularibus, equorum taxis, militumque hospitij, &c. tam impositis, quam imponendis. Et hoc maxime procederet, quando colonus à principio fuisset pactus cum Ecclesia, quod vellet etiam immunitatem consequi pro parte sibi competente,

68. §. vlt. de in Refol. 63. §. 2. curiam in fine, & in Refol. 64. §. 2. paulo post in fine, & in Refol. 65. & in alijs eorum annot.

Sup. hoc & gnanter in duabus Refol. annos, præteritis & sup. in fine, Refol. 66.

Quod supra in Refol. 66. §. 2. & in Refol. 67. §. 1.